

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foia Interesantă”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2, an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 32 Lei. — Pentru America 2 1/2 dolari.

Foie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte

Manuscripte nu să dau napoi.

„Acela care a plîns...”

„Drapelul” din Lugoj desgroapă o frumoasă amintire despre vrednicul Român Dr. Aug. Bunea, fericitul canonic metropolitan din Blaj, mort de curînd și prea de timpuriu.

În anul 1896 ținîndu-se adunarea »Asociațiunii« la Lugoj, Dr. Bunea firește nu putea lipsi dela ea. Din privilegiul adunării, frații bănățeni au ținut să se producă cu un concert, mai mare ca ori-ce alt concert de rînd, ei au voit ca concertul lor să fie o adevărată manifestație (arătare, desvălire de inimi) națională și așa au adunat 22 coruri din Bănat, care să cînte toate de-odată din fața lumii adunate în mîndrul Lugoj. Și au cîntat corurile de au înălțat inimile ascultătorilor, și le-au umplut de farmec și mîndrie că Români sunt cei cari așa măreț să produc și Români cei cari li ascultă. La urmă corurile au cîntat, ca încoronare a producției lor, „Deșteaptă-te Române!”... Și cum lumesc ședea pe scaune, ca mișcat de-o schintee electrică Dr. Bunea s'a ridicat îndată în picioare și descoperindu-și capul, așa a stat, ca la rugăciune, în fața cîntării acesteia sfinte românești! Firește toata lumea s'a ridicat după el și-a ascultat în picioare această strigare și rugăciune națională.

Cînd însă corurile au ajuns la versul: „Preoți! Cu crucea'n frunte!” (să mergeți!) fața lui Dr. Bunea părea străluminată, și, de mișcarea ce i se înstăpînise pe suflet, două lacrimi li lunecară pe obraji în jos!... Că mult ar fi dorit el ca aceste versuri să nu rămînă simple versuri pe hîrtie și cîntate din gură, ci mai mult ca ori-cînd, ele trup să fie făcute! Și cînd cîntăreții sfîrșiră, el zise înduioșat celor din jurul său: »Da, da, preoți cu crucea în frunte« — să fiți, să mergeți!...

O doamnă lugojană a văzut chipul lui Bunea în acea mișcă și lacrimile lui stoarse de marea lui iubire de neam! Și nu l'a mai putut uita.

Cînd acum la moartea lui, soțul seu venind acasă i-a spus și ei vestea tristă că canonicul Bunea a murit, doamna a adaus îndată: „Acela care a plîns la Lugoj

cînd cîntau corurile Deșteaptă-te Române!”...

Da, femeie bună, acela. Acela care chiar prin aceea, că a plîns-ascultînd acest mare cîntec național, a ajuns și în ochii tei atît de mare, că nu l'ai mai putut uita! Darurile lui celelalte toate, un le-ai cunoscut, sau și de le-ai fi cunoscut, mai repede le-ai fi uitat, dar graiul acelor lacrimi nu l'ai mai uitat! Căci dulce și sfînt e acel graiu, și adînc să sapă în inimile bune acela.

Dragi Români de prin Ardeal, Bănat și Ungaria, nu uitați nici odată cele două lacrimi alui Bunea la Lugoj, soarbeți în inimile voastre înțelesul lor și simțămîntul care le-a izvorit, și apoi și urmați chemarea pe care neamul ni-o face tuturor prin rostul poetului:

„Deșteaptă-te Române!... și Preoți! cu crucea'n frunte...”

UNELE—ALTELE

Regele Carol cătră armată.

În fiecare an, de Anul-nou Regele Carol al României trimite iubitei sale armate un cuvînt de salut și bune urări, în formă de „Ordin de zi” (poruncă de zi) cătră armată. De data asta cuvîntul Regelui este mai greu ca în ani de rînd, prin cîteva fapte însemnate pentru armata română, ce s'au petrecut în decursul anului. Îl dăm drept aceea și noi pentru cetitorii noștri, ca și ei macar cu sufletul să iee parte la bucuriile fraților liberi. Cuvîntul Regelui sună așa:

„În cursul anului ce să închee, am avut mulțumirea de a vedea cît de mult a crescut vaza noastră. Numirea mea ca General al infanteriei în armata imperială și regală austro-ungară; apoi însemnele de Feld-Mareșal, cari mi-au fost aduse de Principele moștenitor al Germaniei în numele augustului său părinte, — ca și vizita ce ne-au făcut-o vitejii noștri tovarăși de luptă din armata imperială rusă, — sunt mărturii prețioase de stima de care ne bucurăm pe lîngă armatele mari!

Putem fi mîndri de aceste roade dobîndite prin munca și str-

guinta noastră, și pe cari suntem datorii a le spori din an în an.

Tot în decursul acestui an, legături noi s'au stabilit între Casa domnitoare și oștire, cu privilegiul întrării în rîndurile voastre, a iubitului meu strănepot (Carol, prințșorul, întrat ca ofițer). Sunt adînc încredințat că tinărul ofițer, călăuzit de pilda Noastră, va ști să îndeplinească nădejdiile ce punem în el.

Fac călduroase urări pentru fericirea voastră a tuturor.”

Dat în Bucurește, la 1 Ian. 1910.

CAROL.

Patima proceselor.

Patima proceselor bîntue și ea în poporul nostru, ca una din cele mai rele boale. Și-i istovesc pe oameni de puterile materiale. Le scot fără nici o treabă grămezi de bani din pungă. Așa de pildă ni-să scrie despre un om din Ilimbav, că a plătit o țigară cu 62 cor. laca cum: Omul cu pricina a cerut la ceva întîlnire în crîșmă, o țigare dela un altul, cunoscut al lui. Acela i-a răspuns: cumpără-ți, doar țigările's pe bani. Și drept a răspuns. Dar arțăgosului cerător i-a și sărit țandăra, că cum de acela nu-i dă lui țigară dacă-i cere? Și i-a zis: «Uite mă, ticălosu, că nu mi-o da o țigară!»... Căla l'a pîrit pentru vorba asta vătămătoare și a plătit arțăgosul 62 cor. cu cît, de-și ținea gura în crîșmă, își putea cumpăra țigări pe un an de zile!...

Minte, minte, nație românească!..

Știri politice

Gvern nou.

Martî în săptămîna de față s'a întîmplat totuși înlocuirea guvernului vechiu alui Wekerle-Kossuth, prin noul guvern alui Khuen Héderváry.

După-ce Luni Héderváry a arătat Maestății Sale că are 6 ministri, Maestatea Sa l'a numit cu deplină putere pe el și pe soții săi, iar pe Wekerle și soții i-a desărcinat de slujba pe care o purtau încă.

Zilele astea noul guvern să va înfățișa dietei și va cerca să-și desfășure programul de muncă. Dar să crede că partidele din dietă, taberele kossutiste și poporalii și Andrașiștii, n'o să l'ase să ajungă nici la cuvînt. Îl vor primi cu larmă, cu huidueli, cu nesuferire, — fiindcă nu-i dintre ei. Dacă așa vor face, atunci guvernul va închide dieta prin scrisoare și poruncă regală și

își va desfășura programul în fața casei magnaților (instanța de sus, a dietei, sfatul bătrînilor țării), unde va fi lăsat să vorbească.

Ministrul Héderváry are de gînd să stee cu puterea în scaunele guvernului. De n'a merge cu buna, o ia cu asprul! Că el și așa știe ocîrmui. Că doar nu în zadar a fost Ban al Croației, ca omul de încredere al guvernelor din Pesta, timp de 20 ani. Acolo a stăpînit cu mîna de fer peste Croați și a învățat a umbla și cu pînea după unii și cu biciul după alții. Să va vedea în curînd dacă să va putea fericii cu încercarea de a-și ținea „în frîu” și pe frații săi unguri, cum i-a ținut pe Croați. Va merge cam greu.

Până nu vedem ce spune în programul său, nu putem face prorocii asupra țînutei lui. Să găsesc oameni cari cred că Héderváry va fi silit să cerce o înțelegere oarecare și cu popoarele nemaghiare din țară, că pe părțile curat ungurești n'are pe ce rîzima și de vrea să iasă din niște alegeri cît de cît cu putere, apoi asta mai ales pe calea asta și-o poate cîștiga.

Vor fi alegeri?

După toate semnele, vor fi.

Deocamdată Héderváry își va rîndul puterile. Acum că guvernul lui Wekerle a căzut, trebuie să se retragă din fruntea comitatelor toți fișpanii, cari sunt oamenii de încredere ai guvernului. Aceia cari voesc să stee la îndemînă și noului guvern, aceia vor rămînea și mai departe, ceialalți își dau abzicerile acum toți. Atunci Héderváry pune în fruntea fiecărui comitat un om nou, om de încredere al său. Și apoi prin acela cearcă să-și cîștige trecere, legătură, întărire în comitat. Și-apoi cînd va crede că acum și-a pus destul de multe puncte de sprigin în țară, că are pe cine să se razine, va rîndul alegeri noue de deputați. Asta să crede că va urma prin Maiu a acestui an.

Dacă iese rău, ce va fi?

O foaie ce ține a ști felul de gîndire și planul de viitor al noului guvern, zice, că nici Héderváry nu leagă mari nădejdi de alegerile ce va conduce, — deși el fiind totodată și ministru de interne

(peste deregătorii țării), poate înflori mult asupra purtării slujbașilor, și prin ei asupra mersului alegerilor. Căci, zice Hédeváry, azi stau în față cu slujbași încrezuți și îndărătnici și cu partide cu pungile umflate de bani (și-le-au umplut cât au stat la putere), — dar el văzînd că înflieze alegeri vor ieși rău și nu să va putea înțelege nici cu noua dietă, — va face „repetir“, și poate înc'un repetir, până — zice, — nu voi mai avea nici slujbași îndărătnici, nici partide cu pungile umflate! Atunci apoi vor ieși alegerile altfel!

De-ocamdată noi Români n'aveam cuvinte a ne bucura de venirea lui Hédeváry. Ungur mare e și el. Poate nu e întru toate de o părere cu înaintașii săi. Dar faptul că Stefan Tisza s'a pus să-l spriginească, e dovadă că nu mult să va deosebi față de noi, de cătră înaintașii săi!

Doar atât ne e toată mîngăerea, că — mai rău decum a fost, nu o să ne vie!

O propunere cuminte.

— Starea de ex-lex folosită de băncile noastre spre ajutorarea scopurilor culturale ale neamului. —

„Revista Economică“ dela Sibiu, foaia băncilor noastre, face o tare cuminte propunere cătră băncile noastre. Iacă ce sfat le dă:

Fiind-că în starea asta de ex-lex, nimenea nu e dator a-și plăti dările cătră stat, și numai după încetarea acestei stări e dator a le da, fără camete de întîrziere, — iacă să îmbie băncilor un privilegiu de-a folosi pe un timp oarecare banii de dări ca și pe ceilalți bani ai lor, și a cîștiga după ei, fără a trebui să dea cuiva camete după aceea bani. De aceea numita „Revista“ propune:

Băncile, în ziua cînd ar trebui să-și plătească dările, în loc să le verse în cassa statului, să le depună la sine însăși, ca depunere cu cîștig, dîndu-le mai departe împrumut oamenilor și cîștigînd cu ele. Cînd va înceta starea asta, le duce și le plătește, că camete n'are drept să-i ceară pentru întîrziere, iar ce a crescut după acele sume, ca după depunere, să fie dat spre un scop cultural, după hotărîrea Direcțiunii.

Avînd în vedere că ex-lexul ar ținea timp mai îndelungat, apoi iacă ce s'ar întîmpla:

În 15 Februarie e termenul de plată a dării pentru pătraru înflî de an. Băncile noastre au de plătit peste un milion și jumătate în dări, așadar la 15 Februarie ar avea de vărsat în cassa statului vreo 400.000 cor. Aceste 400 mii, depuse zicem cu 5%, ar aduce în un pătrar de an 50.000 cor. De va ținea ex-lexul jumătate de an (ceea-ce ușor să poate să țină mai mult), dările băncilor depuse la sineși, ar aduce 100.000 cor. numai după rata pătrarului înflî, iar după rata pătrarului al doilea, care-i de plată la 15 Maiu, alte 50.000; de tot 150 de mii cor. pe care ele le-ar dărui pentru ajutorarea așezămîntelor noastre culturale, la care ar voi.

Lucrul nu are lipsă de înțeluire

mai departe. E limpede. Ar fi un fapt frumos.

Să nădăjduim că toate băncile noastre își vor aduce aminte de acest lucru în 15 Februarie și vor așeza ca depuse la cassa proprie sumele de dare pe care ar avea să le plătească atunci la cassa statului.

— Precît aflăm citeva bănci au și luat hotărîre a face acest lucru negreșit. Urmeze-le toate.

— Ba să vor afla și oameni singuratici, deprinși cu ordinea în plata dărilor, cari nu lasă să li-se îngrămădească din pătrar în pătrar, cari vor urma pilda băncilor, depunîndu-și și ei darea lor privată la bancă și cametele vîrsîndu-le pentru scopul pentru care își dă și banca cametele sale!

Plătiți-vă restanțele

de dări acum
de vreți să scăpați de cametele de întîrziere!

Nu unu doi, ci cu sutele sunt prin orașe ca și la sate aceia, cari au restanță de dare de peste ani. După darea neplătită la vreme, deregătorii îi socotesc 5% (cinci la sută) camete de întîrziere.

În vreme de „ex-lex“ (stări în afară de lege), cum e și acum, deregătorul primitor de dare n'are drept să-ți socoată camete de întîrziere nimic, ci numai darea însăși, cu aruncul ei, o poate primi!

Ce fac acum moșierii mari, cari au de plătit dare de multe sute ori chiar de mii de coroane, și au rămas cu ea în restanță pe un an, pe doi, ori și pe mai mult?

Să duc în vremea asta de ex-lex la notarul ori oficiul de dare de care să țin și-i zic: Vreau să-mi plătesc restanța de dare! Acela îi spune cită dare avea de plătit, și nu-i poate socoti cametele de întîrziere deloc! Ci trebuie să-i cviteze în »libăruș« darea plătită! Și nici mai tîrziu, după-ce va ieși țara din ex-lex, nu să mai poate întoarce asupra lucrului cerîndu-i cametele pe care acum nu i-lea putut cere! Dacă moșierul cutare e dator de 3 ani cu darea lui, tot cite 1000 cor. pe an (alții sunt cite 4—5000 și zeci de mii!), ar avea să dea după mîia cea de 3 ani neplătită, cite 50 cor. pe an, pe 3 ani 150 cor., după mîia cea de 2 ani neplătită 100 cor., după mîia de anul trecut 50 cor., de tot 300 cor. camete. Merge și-și plătește darea acum, și își cruță cele 300 cor. pe care trebuia altfel să le dea nesmintit! Și mai mult nu i-le mai poate cere nimenea!

Mulți mari moșieri fac azi lucrul acesta!

Facă-și și din oamenii noștri din popor socoata cum stau cu restanța de dare, și care vede că poate cruța ceva prin asta și i-să întîmplă bani de și-ar putea plăti darea, plătească-o, că de scăpat de ea tot nu scapă, ci acum are privilegiu a-și cruța macar cametele de întîrziere, care fac 5 cr. după zlot pe fiecare an de cînd e restanța!

Darea de pe anul de față, o mai pot amîna, că după asta, până ține ex-lexul acesta, și așa nu are nimeni drept a-ți socoti dare, nici a-ți-o scoate cu executorul, nu poate! Azi numai acela plătește ceva din dare, veche ori nouă, care vrea!

„Și tu mai ești vrednic să porți foi?...“

„Libertatea“ are în Poiana (pe Valea-Geoagiului în sus, posta Zlagnei) un abonent țaran. Bietul creștin a fost zilele astea în redacția noastră și s'a plîns, că el deși a plătit foaia, zău slabă bucurie are de ea. Că ori n'o capătă nici decît, ori apoi la cite o săptămînă, două, toată turtită, folosită, învechită.

Cînd merge la primarul și îi cere să-i dea foaia regulat. de aci primește răspunsul că: „n'o mai venit încă dela cancelarie“ (dela notarul); cînd merge la notarul și o cere, acela îi spune că: „am dat'o birăului să-ți-o trimită“, altădată că încă n'a venit dela postă, (după 4—5 zile dela ieșirea foii), și tot așa îl poartă dela Ana la Caiafa, până-ce, după cite-o săptămînă, uneori chiar după două, iacă sosește și foaia lui la primărie și o poate căpăta. Să vede că ea merge întîi cu colinda prin sat, și numai pe urmă sosește și la stăpînul său.

Peste toate astea noi am trece cum am trece, că la astea s'ar putea ajuta cumva. Dar aceea ce e urît, urmează acum:

Cînd, uneori, cinstitul țaran, dus de setea sufletului său de a-și vedea și ceti foaia pe care spune că o are dragă, — să duce iară de întrebă la birău și dela birău la notar, notarul nu odată îi aruncă în obraz cuvîntul:

— „Du-te amarului tău. Și tu mai ești vrednic să porți foi?!...“

În vorba aceasta să resfrînge ca într'o oglindă, întreg sufletul deregătorului Benedek, notar în Poiana, față de poporul român pe care a fost trimis să-l ferească!

Ce e datorința unui deregător în mijlocul poporului? Aceea de a-l sluji pe acela după cea mai bună a sa știință, că de aceea e el sluga poporului, și de a năzuî să lumineze cît mai mult poporul din cercul său de lucrare, căci cu cît un popor e mai luminat, cu atît merge mai bine și deregătorilor lui! Că poporul luminat sporește mai repede în bunăstare și în toate, și poate da mai ușor și cele biruri din care trăește și domnu notar...

Cînd un notar, care are cîtuși de cît inimă pentru poporul din sudoarea căruia trăește, vede că un om doi din sat își aduc foi de cetit, — el ar trebui să se bucure din tot sufletul, și încă el să stărue și pe lingă alții cari cunosc slova, să-și aducă și ei foi,

că din acelea multe lucruri bune învață! Învață cum, prin muncă mai cuminte pot ajunge la cîștig mai bun, la traiu mai tîgînit, învață bărbăție, cuviință, sîrguință, i-să deschid omului cetitor de foi, alte vederi peste lume și despre lume, și la ori-ce vei voi să-l folosești, la lucru bun, îl poți folosi mai bine ca pe cel rămas în întunecul celei mai triste neștiințe.

Sau pentru deregătorii noștri nu acesta e dorul la care ar vrea să-și vadă poporul înălțat?

Nu! Și asta e trist, că — nu!

Slujbașii noștri cei mai mulți fiind streini de neamul nostru, sunt streini și de ori-ce simțămînt doritor de bine pentru acest neam! Cinste celor ce nu-s așa. Dar cei mai mulți, între cari notarul din Poiana să vede dintre cei prima, sunt atît de sălbateci în simțămintele lor față de popor, încât în loc să se bucure că vede pe oameni porniți pe cetit, pe învățat, pe luminat, — le aruncă în obraz vorba de canibalie modernă:

„Și tu mai ești vrednic să porți foi?“

Da, pentru-că acești oameni ajunși în mijlocul poporului român pe nedrept, numai prin siluirea și apucăturile de cari la noi deregătorii mai mari să folosesc cînd e să se pună slujbași poporului, — acești slujbași numai acolo își pot face mendrele, își pot juca halaripurile volnicilor în largul lor, unde poporul e destul de prost! Și e interesul (folosul) lor, ca pe popor să-l țină în prostie, să-l ferească de ori-ce mijloace care i-ar ajuta a ajunge mai luminat, mai bărbat, mai om de cum e! Și foile sînt atari mijloace cari spre această înălțare și bunăstare sufletească ajută poporului să se ridice. Iar cînd sufletul din aceste foi va fi înflorit în sufletul țaranului român pretutindenea, — atunci domnul notar Benedek din Poiana și ortăcuțu seu din Balșa, ca și mulți alți mici satrapi cari dau din picior nainte poporului și-i cer închinare, — o, ce puțin ar mai însemna în ochii acestui popor și cum ei ar fi siliți a să închina poporului a căruia pîne o mîncă, și nu i-a mai cere ei închinare loruși!

Ai drept notarele din Poiana să prigonești pe țaranii de acolo care cetesc „Libertatea“ și să cerci să-i abați dela ea, să-i faci să se desguste a o mai ținea, să faci chiar volnicii față de ei doar o părăsesc, căci asta e spre binele și spre liniștea viitorului d-tale de zbir al poporului aceluia, și asta concade cu planul de „lucrare“

al d-tale în mijlocul aceluia popor, și cu planurile canibalice moderne ce să urmăresc prin toate lucrările celor dela putere în comitat și în țară: de a ține poporul român în prostie, căci așa apoi e mai ușor de a fi jucat după flueratul vostru. Iar acolo unde foi ca „Libertatea” străbat în popor și în sufletul țaranului, aceasta nu să mai poate!

Și apoi tot ai voștri vin și ne ciufulesc acest popor, că e popor fără cultură, de jumătate sălbatic, prost, îndobitocit (cum scriu într-una foile ungu-rești din Deva), — iar pentru ca să-l „ajutați” a ieși din această stare de jos, îi prigoniți școlile, i-le închideți și-i dați școli în cari să nu priceapă nimic ce să învață, de trei ori mai fără roadă decât modestele noastre școli de azi, — și unde totuși vedeți pe câte-un țaran român rădicându-și capul după o rază de lumină, cercînd să și-o agonisească prin strădanie proprie, îl plezniți în cap cu vorba:

„Și tu mai ești vrednic să porți foi, mă?...”

Grobianitățile unei foi de Deva.

Un fleac de foaie din Deva la care lucrează cei mai zvăpăiați pușcă'n lună, în frunte cu inspectorul reg. de școale — are mare plăcere a să acăța de „Libertatea”, vorbind totdeauna foarte „de-a călare” și zornăind din pinteți, cătră noi. Văzînd cit e de neserioasă această zdrăboaică patriotică, am desconsiderat mereu scrisese ei, ca pe niște izbucniri a unor necopți.

Că de fapt sunt niște necopți cei din redacția lui „Deva és Vidék” o dovedesc și în numărul lor mai nou.

Vorbind despre corespondența din Balșa trimisă și subscrisă de dl preot N. Todea, (Nr. 53 a. tr.) copilăroasa dela Deva ia în apărare pe notarul, și fără a aduce vre-o contra-dovadă, spune numai că acest-a-i obiceiul foi „Libertatea” de a scrie „minciuni”, căci nu-l adevărat că notarul ar fi oprit limba română în cancelaria sa!

„E o minciună groasă, dragă Libertatea! căci în toate cancelariile din Ungaria fiecare poate vorbi în limba mamei sale, și așa și în cancelaria notarială din Balșa!”

Cine-i om cu capu la loc, ce-tească scrisoarea părintelui Todea și va vedea, că păr. Todea nici nu a scris așa ceva, ci că pentru că el a vorbit cu vicenotarul româneste, notarul a aruncat vorba stupidă, că limba asta valahă „fi vătămă urechea”, și îi poștește să vorbească mai bine în „limba cultă” și „dulce” alui Tuhutum.

Dl preot Todea una a scris, și fleacul dela Deva alta răspunde. Și apoi pornind dela acest alt temei, dă i pe noi că-am mințit, că doar notarul n'a scos limba română din cancelaria lui Balșal!

Și-apoi acești redactori gureși nu cunosc nici A-b-c-e-ul de redacție, când pentru cele scrise și subscrise de un corespondent

al foi de colo ori colo, nu cu același fac socoata, ci pe redacția însăși o îmbălează cu vorbele lor vătămătoare.

— În a doua notiță, aceleași fiteuică e cătrănită pe „Libertatea” pentru articolul „Mă și tu” din numărul de Crăciun. Ci-că deregătorii streini așa cantă să vorbească cu Valahii, pentru-că așa-i felul limbii acesteia „primitive”, opincoase, că în ea nici nu poți vorbi altfel, mai fin, mai domnește...

Cită „știință”! Iacă o luminăm cu o singură pildă:

Românește, îndată ce nu voești a vorbi cu tu și mă, ci voești a da și prin vorbă cinste cuiva, poți grai cu el în două feluri de-adreptul, în persoana a doua. De pildă:

„Domnia-Ta, dl redactor dela „Deva és V.” ești un acățios!...”

sau de vreau să-i dau și mai mare cinste, vorbesc cu el în plural (zis plural majestetic), așa:

„Domnia-Voastră, dl redactor dela „Deva és V.” sunte-ți un spic gl (ce stă țapusă împungaci în sus)...”

Pe cînd tocmai „cultă” limbă ungurească nu e așa torte în aceste forme, ca limba română. Ungurește doar că schimbi pe mag a cu ōn, și vorbești tot în a treia persoană, că în a doua, de adreptul, nu poți, cum poți românește!

Și totuși spicul dela Deva és V. zice că limba română nu e așa arangeată ca să poți vorbi frumos în ea... cu vorba asta vrînd să copere bătăria slujbașilor de o porodiță cu el, de printre noi!

Și iar nu vom mai sta de vorbă cu aceste spicuri goale!...

Din Sighișoara. O petrecere ciudată la Sighișoara. Dar' și ceva bun.

Onorată Redacțiune!

A doua zi de Crăciun „Tinerimea rom. adultă din Sighișoara” a ținut, ca prin o „producțiune-teatrală-declamatorică” să dovedească în public, o lipsă de bun simț și de bună cuviință, care mult am fi dorit să nu ni-o fi dovedit.

După invitarea ce i-s-a făcut, mare parte din puțina noastră inteligență s'a dus la această producțiune dată de tineret, avînd în vedere scopul ce era pus în invitație, de a să da anume venitul curat fondului pentru facerea unei „bine.” Încă prin 1903, cu privilegiul unei producțiuni teatrale, oamenii de atunci, văzîndu-să siliți a plăti pentru folosirea unei bine străine, sume destul de însemnate, au hotărît ca venitul curat să fie dat pentru a pune temeiul unui fond din care la timpul său să se procure o bină, ca și prin aceasta să putem crește poporul nostru, atît de rămas înapoi altor neamuri mai fericite ca noi. Acest fond a stat însă multă vreme pe loc, și până în ziua de azi abia s'au adunat cam 130 cor., cu cari, de sine înțeles, nu putem nici visa despre bină!

În acest scop să spunea acum că s'a dat și producția asta a tinerimii „adulte”, și așa ne-am dus la ea. Nu voiu critica nici programul, nici producțiunea, cu toate că punctul 1 al programului putea rămînea de tot afară, fiind de tot slab și ca fond și ca predare, deși dela niște studenți cu drept cuvînt ne puteam aștepta barem la ceva. Cînd colo producția a scos la i-

veală mai curînd stricarea frumoaselor noastre cîntece, prin niște tonuri răgușite, fie de fumatul care nici chiar de pe bină nu a lipsit, fără să fi fost prescris de scriitorul piesei, — fie prin altele.

Celelalte puncte au mers ele mai binișor. S'a văzut simțită, după cit să vede că erau puterile. Dar lucrurile din jurul predării și purtarea arangeatorilor, au supărat mult pe oamenii cu bun simț. Așa de pildă persoanele de după culise, până să le vie rîndul de a intra pe bină, fumau ca Turcii după lepedeele naționale și suflau fumul pe bină..., lucru ce cred că nu să va fi ținut de piesă.

Ne ridicăm însă glasul cu toată tăria în contra felului cum s'au purtat dnii arangiatori atît cu arangierea acestei producțiuni, cit și cu prădarea venitului curat! De primirea publicului s'au îngrijit dnii aranjeri așa de bine, că cea mai mare parte din inteligență, deși a venit la timp, la jumătate la opt, nu a aflat nici scaune de șezut, după biletele ce și-a luat, căci locuri numerizate nu erau. Scaunele ce să pusesse, le cuprinsese care cum a ajuns, iar încolo prin sală, oamenii cu pălăria ori cu căciula pe cap; cine voia fuma, cine voia striga cătră vre-un prietin, — copiii de țîță concertau și ei, ca să dovedească că suntem o nație seatoasă de artă! Era nostim de tot.

Noi așa știm, că o sară cu producție este un privilegiu de înflînire și întrunire sărbătorească pentru acei ce voesc să iee parte la ea. Iar dacă e așa, apoi la astfel de întrunire fiecare vine gătit de sărbătoare șiare purtare de sărbătoare, frumoasă, cuviincioasă, așa-zicînd ca la biserică, și nu ca la întîlnirea în crîsmă... Ori asta să n'o știe toți frații noștri din Sighișoara?

După-ce, cu bine cu rău, s'a gătat totul, iacă să începe jocul. După un joc frumos românesc în un cerc foarte strîmătorat de privitori cari nu voiau să-i facă loc, voia și inteligența să joace o horă, și a și început a o învîrti, lin, frumos și măestros, cînd de-odată vine porunca dela „tinerimea rom. adultă” că să înceteze hora, că a fost destul! După multe strigăte pro și contra, s'a mai început odată, dar nici acuma nu i-a fost dat răgaz prea mult! Niște studenți români dela gimnaziul unguresc din Elisabetopol, dornici de o petrecere românească, venise și ei la această petrecere, scociorîndu și cei din urma filerilor de prin buzunare, dar „tinerimea adultă” dela Sighișoara, a cărei oaspeți erau, nu a voit să lase pe studenți să mai joace și ei ceva, ce știu, ci au îndrumat pe muzicanții să le tragă numai lor „de jocuri”!

Departa de mine de a preferi jocurile inteligenței, față de cele naționale; Doamne ferit! Dar buna cuviință aduce cu sine, să-ți cinstești oaspeții, și dacă studenții aceia nu știu așa de bine jocurile populare, să-i lași să joace și ei câte-un vals, polcă, ceva, ce știu. Oameni bine crescuți își cinstesc totdeauna oaspeții și le umblă chiar în rînd să se simtă bine.

Dar partea cea mai urîță a lucrului vine acum. Peste astea peste toate puteam trece, ca peste lucruri iertătoare încă. Dar precum am văzut după petrecere, apoi această petrecere nu s'a făcut cu cugetul bun și nobil de a petrece și cultiva publicul, ci cu gîndul de a-l specula a-l despoia! Anume

venitul întreg al serii a fost de 376 cor. iar cheltuelile au fost de 151 cor. A rămas dară un rest de 225 cor. venit curat! Destul de frumos ca venit material, după-ce cel moral n'a fost prea-preu. Potrivit invitațiilor ar fi trebuit, ca acest venit să fie dat la fondul binei!

Dar aci suprasolvirile nu s'au cuitat pe cale ziaristică și nici darurile marinimoase. Socoteală nu s'a dat nimănui. Iar banii?...?

Domnii cari au format această „tinerime rom. adultă” au fost: Nicolae Șoneriu, Ioan Murciu, Ștefan Seleușan, Ioan Moldovan, George Chiorean, Ioan Bogolea, Z. Hurio Moldovan, Nicolae Gavriță, — și dînșii au filosofat astfel: „ce ne trebuie nouă bină, unii ne înșurăm, alții mergem la America, — hai să-i împărțim!” Zis și făcîți!

Au dat Domnului învățător Nicolae Opriș suma de 50 cor. pentru că i-a instruat (că bine zici, nene, i-a instruat de tot!), și 10 coroane pentru-că a publicat petrecerea în Sf. biserică, de-oare-ce onorații dni preoți, bagsamă cunoscînd bine pe membrii acestei „tinerimi adulte”, nu și-au dat învoirea la tot lucrul, și nici nu l'au publicat! A primit dară numitul învățător 60 cor., iar restul l'au împărțit feciorii cei 8 scriși mai sus între ei! Și după cum am auzit dela oameni vrednici de credință — vre-o 2 nopți și au petrecut apoi într-una îmbătîndu-să, ba au amenințat și cu bătae pe unul care a voit să adune ceva și pentru fondul binei! Ba stai să fim drepti. Din cele 225 cor. venit curat, a căpătat și fondul binei 15, scris cincisprezece coroanel!

Din cele scrise poate vedea ori-și-cine, că această „tinerime rom. adultă” cită laudă vrednicește pentru „frumosul” sfîrșit la care a dus producția!...

Am scris acestea nu pentru ca să cert ori să răsesc suflete, ci pentru ca să ne îndreptăm greșelile până e vreme, și să ne nizuim a ne îndrepta.

Cu astfel de purcedere, nu că ne cultivăm, ci din contră ne scoborîm tot mai adînc în întunec, macar Doamne, Doamne, că multă lipsă de lumină avem! — Să nădăduim însă că lucruri ca acesta nu vor mai veni nainte!

Iar acuma și ceva mai bun:

Anume cam cătră sfîrșitul anului abia trecut, la stăruințele dlui Paul Bănuțiu directorul artistic al societății pentru fond de teatru român, — s'a format și în Sighișoara un comitet filial al acelei societăți și sau și înscris ca membri următorii dni: Dr. Toma Cornea, adv. membru fondator; Mihail Moldovan, cassar la „Tárnăveana” membru pe viață; Honoriu Sas, paroch Daneș m. fondator; Ioan Varga, contabil, m. pe viață; Zaharie Colceriu, of. comit., m. pe viață; Emanuel Petean, of. la percept. reg., m. pe viață; Ioan Cristea, paroch Șaes m. pe viață; Ștefan Nyerges, măsar Cicuandru, m. pe viață; Ioan Bendorfea, not. Ghizașa sup., m. pe viață; Dr. Victor Suci, cand. adv. m. fondator.

Și după știrile ce avem, acest comitet s'a pus pe lucru și voește ca din privilegiul adunării generale a institutului de credit „Tárnăveana”, să aranjeze ceva producție-teatrală, despre care la timpul său vă voi vesti.

Raportor.

Dela „Reuniunea proprietarilor de vite din Orăştie“.

După adunările dela Orăştie, Şiria şi Sighişoara, prin cari s'a dat de ştire în trei colţuri de ţară despre întemeierea Reuniunii, despre ţinta ei, felul ei de alcătuire şi mijloacele, cari îi stau la îndemână, — conducătorii ei împreună cu medicul veterinar Iarca, au pornit prin sate, acolo, unde sunt aceia pe sama cărora Reuniunea s'a înfiinţat. Şi cele văzute şi auzite i-a întărit şi mai mult în credinţă, că fac un lucru de mare folos pentru plugarii noştri, oă răspund unei lipse adînc simţite. Țăranii au ascultat cu mare băgare de samă lămuririle date şi dacă l'a început vedeai pe feţele oamenilor oare-care grijă — că doar e vorbă de uvutul lor cel mai preţios, de vitele lor, — după desluşirile date, să vadă peste tot locul feţele înseminate, ca a omului, căruia i-ai luat toate greutăţile de pe inimă.

Reuniunea aceasta şi-a îndreptat privirile spre plugarii noştri, razimul şi nădejdea noastră ca neam, şi urzitorii ei au repede privilegiu a vedea, cum aceştia pricep rostul ei şi intră în ea... fiindcă prin ea, p'e ei înşişi să ajută. Poporul nostru plugar a adus ne-numărate jertfe pentru aşezăminte, cari trăesc prin el şi din sudoarea lui, dela cari s'a ales uneori cu puţin pentru sine. Acesta e un aşezămînd înfiinţat numai şi numai pentru el, şi din felul cum o primeşte arată, că-şi cunoaşte lipsurile şi înţelege, că prin Reuniunea aceasta ele să vor împutîna. Am văzut-o şi am simţit-o aceasta pe tot locul pe unde am umblat!

La *Vinerea*, comuna frunţase în jurul Orăştiei, a vorbit poporului adunat în număr mare părintele I. Moţa despre ţinta şi temeiul pe care stă Reuniunea şi îndeosebi despre învoelile de asigurare statore de Reuniune. Poporul nu înceta de a-şi arăta mulţumirea cu desluşirile date, aproape după fiecare zicere dovedea că e deplin împăcat cu cele auzite, că totul e făcut cu bună chibzuială şi după inima poporului, şi la întrebările părintelui I. Moţa dacă o află de bună întocmirea asta a Reuniunii într'un glas răspundeau: „e bine, e bine, dle părinte“!

A vorbit apoi veterinarul Reuniunii dl Traian I. Iarca despre îngrijirea vitelor şi îndeosebi despre însemnătatea oltuirii vitelor pentru ţinuturile unde bîntue boala de splină! Că la noi poporul prea trăeşte în vechia credinţă greşită că vita dacă-i bolnavă, n'ai ce-i face, şi-o lasă în voia sorţii, de s'o mai vindeca bine, de unde nu, la câni cu ea! Dl Iarca lămureşte cu dovezi din ştiinţă şi din viaţă, că aşa nu e bine, că şi vita, ca şi omul, suferă de multe morburii şi

paza bună o vindecă şi pe ea, ca bolnavii dintre oameni!

Conscrierea membrilor a fost încredinţată frunţasilor Alex. Herlea, notar comunal, Nic. Mihailă, mare proprietar şi dl învăţător Porfir Nicoară şi în chipul acesta toată cauza s'a pus în mâni stăruitoare şi pricepute.

La *Romos* a vorbit plugarilor adunaţi; în număr foarte frumos, veterinarul Iarca, a dat lămuririle de lipsă pentru Reuniune şi îndeosebi despre condiţiile de asigurare. Plugarii şi aici au dovedit pricepere şi interes pentru ţinta, temeiurile şi felul de alcătuire al Reuniunii. Romosanii au arătat şi data asta, că vreau să rămînă în frunte şi fac tot ce e cu putinţă pentru aceasta. Comuna Romos are norocul a avea preoţi şi învăţători conştii de chemarea lor şi trăind în bună înţelegere, şi așa mână în mână nizuiesc întru cele ce sunt spre binele poporului lor. Aşa fac şi pentru Reuniunea asta. Conscrierea membrilor a fost încredinţată aici străduitorului învăţător dl Ioan Bunea.

La *Cugir* a fost adunare Duminecă în 3/16 Ian. A vorbit plugarilor adunaţi părintele I. Moţa despre Reuniune. Cei adunaţi au ascultat cu băgare de samă lămuririle date, şi s'au arătat şi aci deplin împăcaţi, cu toate cele spuse şi au luat hotărîrea ca în număr mare să intre ca membrii în Reuniune. Dl veterinar Iarca a vorbit apoi şi aci despre folosul îngrijirii bune a sănătăţii vitelor.

Lucrul şi aici e pus în mâni bune: Banca „Cugiereana“ şi primăria comunală au luat de bună voe asupra lor să primească conscrierea membrilor, care va urma zilele astea.

Săptămîna aceasta veterinarul Iarca a dat în ziua Botezului lămuriri asupra Reuniunii în *Căstău*, azi Joi la *Romoşel* iar Duminecă va fi adunare la *Jibot*, unde frunţasii din comună au cerut ieşirea conducătorilor Reuniunii.

Mare binefacere poporului.

Dl Traian Iarca, medicul veterinar al Reuniunii acesteia le spune oamenilor pe unde are privilegiu a merge, — că de aci încolo proprietarii români de vite, pot primi sfat repede şi *gratis* (fără nici o ptată) la toate întimplările de boale de vite în curţile lor. Anume să scrie îndată dlui veterinar al Reuniunii că ce morb s'a ivit la vita ori vitele lor, şi dsa le va da răspunsuri după cele mai nouă îndrumări ale ştiinţei, că ce să facă.

Răspunsurile le vor primi prin foaia economică „*Tovărăşia*“, în care îşi va deschide o rubrică deosebită cu poveţe de acest fel despre tămăduirea vitelor. Iar cei cari doresc să aibă răspunsul de grabă prin scrisoare, avînd însă aceştia a alătura la scrisoare o marcă postală de 10 fil. pentru răspuns.

Aviz.

— „Reuniunea proprietarilor de vite din Orăştie“ şi-a închisat cancelăria în Drumul Țării

Nr. 22 (unde e şi tipografia foilor noastre). Aci rugăm să se adreseze de aci încolo toate scrisorile, anunţările de intrare ca membru în Reuniune, pentru a primi deslegare grabnică.

Un pas înainte.

În „Drapelul“ din Lugoj aflăm în numărul de după sărbători următorul articol vrednic de luare aminte:

Tot să cîntă prin foi, pela felurile întruniri cu caracter social-cultural, că luxul (parada risipitoare) este cel mai mare duşman al poporului nostru românesc! Vorbele au rămas vorbe. Țăranilor zadarnic li-se spunea, că luxul mare îi nimiceşte, căci ei luau pildă dela pătura noastră cultă, unde luxul a luat întinderi îngrijitoare.

Vorbele sunau frumos, lumea aplauda dar — făcea lux pe mai departe.

Noi Lugojenii avem plăcerea de a putea însemna acum un pas făcut înainte pe acest teren, săvirşit fără multă vorbă.

La petrecerea aranjată a doua zi de Crăciun, *coconiţele noastre au venit în costume româneşti!* Costume de Sălişte şi Bănăţeneşti simple, ieftine, solide şi frumoase!

A fost o adevărată plăcere sufletească pentru toţi cari priviau cu îngrijire la hainele scumpe, cari să vedeau în societatea noastră, privilegiştea de acum a domnişoarelor, cari erau îmbrăcate în frumoasele noastre costume naţionale.

E un lucru de laudă acest pas al coconiţelor!

Dorim ca pe urma lor să apuce şi celelalte, ba şi doamnele noastre, pregătindu-şi cite un costum pe care să-l îmbrace *la toate petrecerile*; prin care lucru, bărbaţii ar scăpa de o grijă foarte mare, de grija a procurării toaletelor celor scumpe, scumpe şi costisitoare, şi cari se îmbracă odată şi apoi să pun de-oparte! Aşteptăm ca pilda dsoarelor din Lugoj să prindă şi pe viitor să vedem damele noastre în costume Țăreneşti!

Ar face un lucru frumos şi şi puţină — cruţare naţională.

Căci să nu se uite, că ne plîngem de greul vremilor.

Hai să ne ajutăm, căci *putem uşor să o facem!*

Să fie pasul coconiţelor din Lugoj făcut într'un cîas bun!

Correspondenţă.

Din Ilia.

D-le Redactor!

Rog să daţi loc puţinului cuvinte ce am a spune despre petrecerea aranjată în Ilia, a treia zi de Crăciun.

De mult nu a văzut comuna noastră o petrecere mai frumoasă şi mai bine întocmită, aranjată de

harnicul învăţător Cornel Mircea, în favorul bisericii gr-or. române din loc.

Programul bine întocmit a fost predat cu cea mai mare acurateţă, dar nici publicul la rîndul său, nu a întîrziat a răsplăti; pe conducător şi diletanţi cu aplauze, strigăte de «să trăiască», iar biserica, sfîntul aşezămînt, s'a ales cu un venit curat de 173 cor. 40 fil. (Cu totul s'a încasat 316:30 cor. spesele au fost 142:90 cor.; a rămas dar venit curat cor. 173:40).

Plăcută ne-a fost mirarea, cînd în pauză la Intonarea marşului nostru naţional, să iveşte o ceată de 12 Căluşeri frumos înpodobiţi, în frunte cu învăţătorul nostru iubit. Strigătele de «trăiască Căluşerii!», «trăiască opincal» nu mai conteneau. După Căluşer s'a jucat tot de feciori, Bătuta şi Sârba, care au reuşit iarăş foarte bine şi au plăcut mult; de vreme-ce nici Căluşerul, nici Bătuta nu s'a mai jucat la noi de vre-o 15—20 ani.

Mulţumim pe această cale învăţătorului Mircea pentru osteneala ce a avut cu tînrării ilieni a căror instruire primit'o de bună voe, mulţumim tînrărilor cari au ascultat învăţăturile învăţătorului, şi mulţumim publicului care a luat parte în număr frumos la petrecerea aceasta, arătînd prin aceasta dragoste cătră biserică şi şcoala noastră mult cenrcetată.

La reuşita materială au contribuit şi suprasolvirile făcute în sumă de cor. 60:20 fil.

Un privitor.

Din Hondol.

Onorată Redacţiune!

Tinerimea adultă din Hondol, sub instruirea şi conducerea inv. pens. Alexandru Iovan, a doua-zi de Crăciun a arangeat o petrecere populară împreună cu concert-teatru în favorul „Reuniunii femeilor pentru înfrumşetarea bisericii rom. gr-or. din Hondol“.

Au venit la petrecere şi au plătit taxe de intrare familiile cele mai multe şi de frunte din Hondol şi multe din Certes, ba au fost şi oaspeţi din alte comune.

Sau încasat de tot 126 cor. 40 fil. din care subtrăgîndu-să spesele de arangiere şi cu muzică au fost 106 cor. 40 fil. A rămas dară venit curat 20 cor. care sumă s'a şi predat doamnei Florentina Piso preşedinta „Reuniunii femeilor pentru înfrumşetarea bisericii“.

Petrecerea şi producţia au reuşit şi ele, pe cît e cu putinţă cu puterile ce le poţi avea în comunele noastre. Diletanţii şi-au pus toate silinţele să joace cît pot ei mai bine. Binevoitorilor şi spriginitorilor cari au luat parte şi au contribuit la petrecerea tinerimei, li-să aduce mulţumită şi pe această cale.

După producţiune, inteligenţa de faţă au adresat cuvinte de laudă instructorului şi conducătorului tinerimei, fiind mulţumiţi cu această

producțiuni — iar doamna Florentina Piso președinta, i-au mulțămît în numele Reuniunii femeilor.

În ținuta poporului însă s'a văzut și un lucru puțin înălțător. Pe cînd din comuna vecină Certeș, ne-au onorat cu venirea lor 15 familii, pe atunci din comuna noastră multe familii din popor cari puteau să vie și trebuia să vie nu ne-au cercetat petrecerea, deși au fost în favorul bisericii proprii! Chiar unii dintre membrii comitetului parochial, între cari și epitropul prim și mai multe femei, membre ale Reuniunii, mai bine s'au dus și au chefuit la o crîsmă din comună, a cărei stăpîn e străin de noi — fiind-că acolo li-a fost petrecerea gratis:

Deșteaptă-te Române, din somnul cel de moarte!!!

Acs. P.

Lucruri bune în Gurghiu.

A doua zi de Crăciun ni-s'a dat în Gurghiu privilegiu a ne desfăta în frumseța afor două piese teatrale predate în școala gr-cat. de tinerimea din loc, cu ajutorul alor doi învățători din jur sub conducerea inv. local Romul Catarig. Piesele au fost: „O ședință comunală“ comedie de G. Stoica și „Grănicierii“ dramă populară de I. Velovan. Rolurile principale în piesa primă au fost executate de învățătorii N. Lateș, notar; I. Ciora, avocat și R. Catarig (servitor) cu multă dibăcie și pricepere. Bine s'a plătit și I. Cotta de rolul său precum și ceilalți. În „Grănicierii“ sau produs peste așteptare bine dsoarele: Maria Stroia și M. Todoran, cari au primit câte-un frumos buchet de flori și au fost viu aplaudate. Apoi N. Duda și V. Blos. M. Stroia și V. Blos cu vocile lor plăcute așa au știut legăna doinele din piesa „Grănicierii“ de au mișcat și însuflețit mult pe ascultători. A fost izbutit predat și monologul „Mi-a cobito“ de Grosșoreau, prin inv. N. Lateș. Publicul a fost mult și prea îndestulit. Venitul curat a fost peste 120 cor. Atît sîrșitul moral cît și cel material a fost prea îndeslitor. Primească dară și pe aceasta cale mulțămîtă aceia cari au conlucrat la reușită.

După sîrșitul producțiunii dl N. Petru, preot local, în cuvinte bine alese a mulțămît, harnicului dirigent R. Catarig apoi învățătorilor N. Lateș și I. Ciora. După teatru s'a încins o Ardeleană ca cea din povești!

Portul nostru național a fost purtat cu cinste.

În comuna Gurghiu în fiecare an s'a predau cîte 3, 4 teatre ca cele aici amintite și venitul curat rămas cu aceste ocazii măresc averea școlii anual cu 3—4 sute coroane, iar ce e mai îmbucurător e, că prin astfel de producțiuni poporul așa înaintează culturalicește, că și străinii să unirà.

La muncă dar cei chemați și vă nizuiți ca în multe comune să

se poată arăta înaintarea aceastal Trăiască bravii Gurghieni și conducătorii lor!

L.

Abonament

la „Libertatea“

cu „Foia Interesantă“ și „Tovărășia“ deschidem și pe anul 1910, cu prețurile din fruntea foii.

Prețul acestor foi 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Pentru America: doi și jumătate dolari pe an;

Abonații vechi puneți pe colțul cuponului cu care trimiteți banii, sus, unde să cere numărul abonamentului de pe fașia sub care vă vine foia!

Abonații noi dați adresa deplină: scrieți curat numele, ocupațiunea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

Unde să cer mai multe foi pe o singură adresă, trimițindu-să adecă foile mai multora la un loc și avînd ortacii a-și duce foile dela cel ce le primește pe toată, — acolo dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fl. de un abonat! Cel-ce le primește are însă să adune banii înainte dela toți, pe cel puțin jumătate de an! Pe credit nu să trimit nimănui!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ trimit cîte 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce au abonată și-i vor veni, în „Libertatea“ lui, încă cîteva „Foi Interesante“ pentru ceilalți.

Scrieți-vă numele

curat românește, cînd ne dați adresa sub care să vă vină foile! Unii abonați, mai ales cari să vede că au umblat la școală ungurească, își scriu numele cu ortografie (fel de scriere ungurească, — ceea-ce nu e bine! Așa să vi-l scrieți, cum vi-l scrie dl preot după matricula cea bisericească!

Numai numele satului și al postei din urmă și al comitatului, ni-l dați și ungurește, pe lingă românește.

Nu lăpăda

fașia tipărită în care și-a venit adresată foia, ci însămnă-ți ce număr e tipărit pe ea, și acelaș cri-e-l sus, unde să cere, pe cuponul cu care trimiți banii de abonament.

Turcii să duc.

— Turcii din Bosnia, fiindcă prin alipirea la Austria s'au rupt de legăturile lor bisericești cu capul bisericii lor din Tarigrad (Constantinopol), să simt tare stîngerii și înstrăinați, și ci-că pleacă cu miile spre Turcia. Care numai își poate desface ce are aci, desface, și ridică tot și pleacă. E vorbă să plece în roiu mare, aproape toți, numai să capete ceva ajutor dela Statul turcesc în acest scop. Pîn'acum acest ajutor însă nu i-s'a pus la îndemână, statul turcesc însuși fiind mai lipsit, ca mai cu mâna plină.

— Știrile astea le-au aflat foile din străinătate. Foile dela noi, cele din Pesta mai ales, să si-esc a îndulci știrile și spun, că dacă să duc de fapt multe familii de Turci din Bosnia și Hertegovina, asta e urmarea ațtării ce să fac în acest înțeles printre Turcii bosniaci, de cătră „agenți“ speculanți din Turcia.

Da, da; că așa de ușor poți tu face pe o familie să-și desfacă moșioara, să-și vîndă căsuța în care s'a născut și s'a adăpostit de zeci de ani, să-și părăsască morminții cu cei mai dragi ai sei, — prin un pic de „ațtare“...

Altceva li atrage și pe ei spre pămîntul cu frați ai lor cu domnie de o lege și o limbă cu eil..

Ci-că mai ales din cercul Banialuca pleacă mereu Turci. Anul trecut s'au dus de tot 258 familii — afară de ce să duc singuratici

NOUȚĂȚI

Înștiințați-vă datoriile

ce le aveți intabulate pe case și moșiei

În fiecare an în Ianuarie, proprietarii de case și moșie, au drept să-și înștiințeze la notarul (ori în orașe la oficiul de dare orășenesc) cătră datorie au intabulată pe casele ori pământurile lor. Făcându-o asta, i-să șterge partea cuvenită din aruncul la care e pus el după dare a celor case ori pămînturi în-greunate. Chiar și cei cu case nouă după care nu plătesc încă dare, e bine să-și facă aceste înștiințări, căci aruncul după casă tot li-să pune! Darea de stat (directă) li-să iartă 10 ani (dacă au cerut-o asta la vreme, înainte de a lua casa în folosință), dar aruncul să socoate cît ar fi dacă ar plăti darea și aruncul li-să cere. Dacă însă e datorie intabulată pe casă, atunci în măsură potrivită aruncul acesta nu li-să socoate.

Alte datorii însă nu să iau în socoteală decât cele intabulate.

Până la 31 Ianuarie, calendar nou, tot omul poate înștiința la notarul său aceste datorii. Notarul face tipăriturile de lipsă și le înștiințează și pe anul acesta omului i-să șterge acel arunc. — Cu cât mai iute însă, cu atît mai bine.

Din Răhău (lingă Sebeșul-săsesc) ni-să scrie, că locuitorii acestei fruntașe comune a căror indeletnicire de frunte este cultivarea viței de vie, a cărei roade au fost în mai mulți ani dearîndul binecuvîntată de Dzeu ca semn de mulțămîtă lui Dzeu pentru darul său în rodul viilor, mai mulți credincioși au adus tributul lor de jertfă casei Domnului cumpărînd bisericii haine, odoară, cărți, obiecte de valoare și dăruind sume însemnate de bani. Iar fostul primar și epitrop Ioan Avram cu soția sa Antinie nasc. Secaș au adus jertfe așa de însemnate, că li-să cuvine pomenire cu cinste în deosebi. A-nume numitul fruntaș și soția sa: Au reparat un policandru cu 24 cor., Au cumpărat 2 sfetnice mari în frontul altarului cu 120 cor., 4 candelă de argint cu 64 cor. A dăruit de „Eclesie“ un pămînt în preț de 160 cor. iară în zilele acesteia au cumpărat 10 (zece) acțiuni dela institutul „Sebeșana“ din Sebeș pe sama bisericii gr-or.

din Răhău. Pentru aceste fapte mărețe creștinești vrednice toată recunoștința și de aceea li-se aduce și pe această cale mulțămîtă în numele poporului. — Răhău 22 Decembre 1909. Ioan Floca. paroch

Logodnă. Domnișoara Cornelița Baciu și dl Dr. Emil Șelariu, din Hașeg, fidațați.

Petreceri.

— Tinerimea română din Agnita, invită la Producțiunea Teatrală Corală, care o aranjează Joi, după Bobotează, în sala Hotelului „Zum Traube“, al D-lui Breckner, pentru zidirea bisericii din Agnita.

— Petrecere cu dans aranjează reuniunea femeilor rom. gr-or. din Petroșeni, Duminecă la 23 Ianuarie n. în sala hotelului Wagner din loc, în folosul fondului reuniunii pentru înfrumșetarea bisericii.

Indreptare. În numărul 2 al „Foi Interesante“ (de anul nou) publicîndu-să chipul corului din Cuvești, s'a scris din greșală, că dl George Tomi ar fi învățător în retrage, Adevărul e, că dl Inv. Tomi e și acum în slujbă, implinindu-și cu credință și cu dragoste datorițele față de școală ca și față de corul pe care l-a întemeiat și povăuit atîta timp cu bine!

De pe Valea-Hărtibaciului, precum ni-se scrie iau Românii cu droaia bățul pribegiei și haid la America. Au pornit în timpul din urmă chiar și femeile. Triste semne ale vremilor. De le-ar da macar D-zeu să-și afle acolo norocul pe care-l caută. Dar mulți merg la rău și la suferințe, pe care apoi, de rușine, nu le mai spun, ci tac și le înghit cu mult amar.

Ciangăii de la Deva fac bani. Ciangăii deveni, sădiți pe vreme de secetă în holda mîndră de Români a comitatului nostru, încredințîndu-să despre adevărul unguresc că: nimănui nu-i zboară porumbul fript în gură, fie cel ce cască gura chiar ciangău adus de vînturi, s'au hotărît și ei să facă bani într'un chip oare-care, căci fără bani, trăind în [trîndăvie, nu-i glumă, pier de foame. Și au făcut. Dar de fuduli ce sunt ei n'au căutat pămîntiții de ei să ajungă la bani ca toată lumea, prin muncă cinstită și sudoare, ci crezînd că lor toate le sunt jertate și că doară ei nu de aceea au venit printre Români ca să lucre, în repețite rînduri s'au meșteșugit să facă bani, însă ce bani: de plumb turnați prin formă de lemn. Lucru cercat de toți țiganii. Să înțelege că îndată au fost descoperiți și puși la răcoare. O meșteră ciangaică de acesteia care abia deunăzi scăpase din temnița de muieri de la Maria-nostra, unde fusese închisă 5 ani cu mai multe tovarășe ale ei pentru făcut de bani, a fost găsită zilele acesteia, că de nou a umplut Deva și jurul de coroane și cincicoroane de plumb. Coroanele sunt

admirabile la vedere. Ba să spună că și sunetul lor sună aproape de tot cu a banilor buni și abia culoarea albă a argintului n'ar fi pedepă reușită. Le ciangoaică au găsit numai 12 bucăți de 1 cor. și trei de 5 cor. Toate cele lalte, vre-o cite-va sute, le-a fost schimbat parte în Deva și Piski, parte prin alte părți. Mulieră să chame Cso-bot Marișca. A fost arestată de nou dimpreună cu doi slujbași de la atelierul de mașini din Piski, cari ei i-au dat materialul și Zsoc Ferenc, gazda căsii, unde să turnau banii.

Planul de răscoală al bulgarilor macedoneni — descoperit. De vre-o citeva zile a murit metropolitul bulgar din Monastir. Din actele și scrisorile rămase de el, poliția a descoperit că Bulgarii macedoneni asuprași de turci, au plănuțit ca să facă revoluție și răscoala era să izbucnească în luna viitoare.

In Spania mor oamenii de foame. Din Madrid să scrie că în iarna aceasta mai mult de cît 30 de oameni au murit pe stradele Madridului, — după cum arată cercetările făcute d'n partea medicilor — de foame. — Spitalele precum și casele săracilor sunt toate ticsite de lume. Oamenii săraci flămânzi cu droaia cerșesc pe stradele orașului. Guvernul spaniol a luat măsurile de lipsă, pentru delăturarea mizeriei în care a ajuns poporul, dar mai ales muncitorimea spaniolă.

Optsprezece clasuri în horn. Din Austria să scrie: în orașul Klagenfurt (Austria capitala Carintiei) trecind doi băeți pe lângă zidul casei de nebuni de acolo, un nebun ce era chiar în grădină, a înșelat pe unul din ei, făgăduindu-i cite toate, ca să intre la el. Băiatul cel mai mic, neștiind cu ce fel de om vorbește, nu s'a socotit mult, a trecut peste zid în curte, de unde nebunul l'a dus într'o pivniță și aici în loc de ai da bomboanele și jucăriile făgăduite, după ce l'a desbrăcat, legîndu-i mâinile și picioarele, l'a spînzurat de un cuiu cu capu'n jos. Bietul copil nu putea să strige, că nebunul sta naintea lui cu un cuțit amenințîndu-l că de va încerca să zbiere, îndată îl străpunge. Dacă a ținut băiatul spînzurat de picioare cam vre-o jumătate de cias, apoi l'a dus în pod și de acolo l'a aruncat așa legat fe-deleș, pe horn în jos. Celalalt băiat rămas în uliță, văzînd că preținul său nu mai iese de unde a intrat, a fugit acasă și a spus părinților că iată unde este copilul lor.

Încă în aceeași seară s'au dus părinții desrădăduți, spre căutarea lui. Au înștiințat întimplarea directorului căsii de nebuni, care îndată a rînduit ascultarea nebunilor, în vreme ce poliția căuta în ruptul capului prin edificiu pe tot locul, doară găsesc ceva urmă. N'au putut găsi nimic, până-ce însuși nebunul a spus rîzînd că uite ce-a făcut el, a omorît un copil și pe urmă l'a țipat în horn. Iute au fugit cu toții pe la toate hoarnele edificiuului, și de fapt, într'un tirziu au găsit pe sârmanul copilaș legat de mâni și de picioare în horn, sîngerat, cum să lovise căzînd pe horn în jos, și de jumătate înghețat. Nu era însă mort. Trăia încă, căci hornul fiind cald l'a scutit incitva de frig, dar nu mai știa de sine, și abia tirziu și-a venit în fire, istorisînd toate cele-ce să întimplaseră cu el. S'a constatat că a stat optsprezece clasuri în horn, la fum!

Unul carele nu poate suferi hainele scumpe ale doamnelor. În Berlin e mare jaiba și năcazul damelor cărora mult le place a să îmbrăca în cele mai scumpe mătăsuri și haine împoțonate. De vre-o trei săptămîni încoaci nu este zi aldută de Dzeu, în care cel puțin cite cinci-zece dame să nu caute în gară mare infuriate poliția orașului, jeluindu-se că un mișel oarecare cînd să plimbă ele pe stradă, pe neobservate le taie cu o foarfecă sau cuțit ascuțit pe mai multe locuri bluzele, jachetele, rochiile, cu un cuvînt ori-ce haină scumpă ar avea, iar dacă nu-i reușește a le tăia, apoi le murdărește cu un fel de vâpșeală care nu să spală, așa că ori-ce haină căzută odată de el, trebuie aruncată, ne-mai putîndu-se folosi.

Nu să știe până în zi de azi cine e, cel care poartă așa ciudă mare pe hainele scumpe. Înzadar pîndesc prin toate colțurile străzilor după el, nu-l găsește, nu-l vede nimenia, iar doamnele elegante și cu haine frumoase ale Berlinului din zi în zi tot mai multe năvăles, pe capul căpitanului de poliție, spre năcazul bărbaților cari trebuie să facă în toată ziua haine nouă muririlor, spre bucuria comercianților și a croitoreselor. Să spune că gluma asta are și urmări bune. Numai foarte rar să mai vîd acum pe stradele Berlinului dame îmbrăcate luxos.

POSTA REDACȚIEI

I. Vas. în M. l. Românul „Ono-vadis“ îl poți cere la librăriile mai bune: a „Tribunei“ Arad, a „Gazetei Trans.“ Brașov, sau cele arhidiecezane din Blaj și Sibiu. De ori-unde ți-să va trimite.

V. I. d. C. în B. — Presara de Cr. n'am putut'o folosi. Încă prea puțină formă literară.

Mirea D. în Birchiș. „Foaia Int.“ de pe 1910 nu ți-o putem încă trimite, ea acum să face. Poate voești cea de pe 1909? Scrie ne ce să facem cu banii (1 cor, 30 fil.) primiți.

I. Andrea în „Hazi“. Dă-ne adresa cum să cade. Comună Hazi nu aflăm în consemnarea comunelor, și așa nu ți putem trimite foile. De ce nu luați samă la rugările din foaie despre cum să dați adresa la cererea foilor?

Di A. P. în Hondol și allora. Mulțumite publice, am spus că nu mai punem în foaie, decît pe lângă taxă. Scrișoarea încolo o publicăm, dar înșirarea numelor din mulțumită, rămîne afară.

ATENT!

4 perechi de ghete (păpuci) cu numai 7 coroane 50 fileri.

Din cauza îngrămădirii plăților mai multor fabrici mari, am fost încredințat să desfac un mare număr de ghete (păpuci) sub prețul de fabricare! De aceea eu vînd ori-cui 2 perechi de păpuci bărbătești și 2 perechi pentru femei, cu șinor, de piele, galoșăți, negri ori bruni, cu tălpi de piele prinse tare cu cue, foarte eleganți, fasonul cel mai nou, mărimea după număr. Toate 4 părechile costă numai 7 cor. 50 fil.

(612) Le trimite cu ramburs 1-3

Exportul de ghete P. Lust. KRAKAU Nr. 225.

Schimbul iertat sau și banii napoi.

R. P. în S. Cartea despre legea de comasare o alți la vre-o librărie de pildă la Archidiecezana în Sibiu. Cere-la R-uniunea rom. agricolă din comit. Sibiului (di V. Tordășianu).

St. Csoky, Lunașest. Ai trimis 1 cor. 40 fil. Nici adresă, nici că pe ce trimiț banii. Ce să facem cu ei?

Niță, fecior de lele. — O păstrăm pentru alt An-nou. Trebuia să ni-o trimiți la vreme ca să poată ieși în foaia de Anul-nou.

A. în I. Nu putem publica scri-

soarea DV. în care vă luptați contra unor vorbe a unor oameni poate răi de gură, dar care în urma urmelor nu vă pot opri pe dv. în mișcarea și dezvoltarea dv. Lasă-i să vorbească și ei. Dacă încolo cei mulți sunteți oameni vrednici, veți merge naintel

Mulțumite publice nu publicăm decît într'o inserțiunile plătite.

N. L. în D. Nu-ți putem trimite „F. Int.“ singură, numai în foaia altuia.

„Orientul“, institut de credit și econ. soc. pe acții în Dobra.

(610) 1-1

Convocare.

P. T. acționarii institutului de credit și economii „Orientul“, societate pe acții în Dobra, în virtutea §-lui 20. din statutele societății, sunt prin aceasta convocați și rugați a lua parte la

II-a adunare generală ordinară,

ce se va ținea în Dobra, în localul institutului, la 10 Februarie 1910 st. nou, la 10 ore a m., cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea și deschiderea adunării în înțelesul §§-lor 20. 23. 24 și 25. din statute;
2. Raportul direcțiunii, prezentarea conturilor Bilanț și Profit și Pierdere, încheiate la 31 Decembrie 1909, raportul comitetului de supraveghiere. Aprobarea lor.
3. Absolvarea Direcțiunii și a Comitetului de supraveghiere de gestiunea anului expirat.
4. Impărțirea profitului curat realizat cu finea anului trecut.
5. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
6. Alegerea bărbaților de încredere, externi, în înțelesul §-lui 45 din statute.
7. Satorirea remunerațiunii bărbaților de încredere externi în senzul celuiiaș §.
8. Eventuale propuneri.

Rugăm pe P. T. acționarii nostri, ca în înțelesul §-lui 21 din statute, să-și trimită acțiunile în cancelaria noastră până la 9 Februarie st. n. a. c., la 4 ore seara, sau să le depună la cassa institutului de credit „Ardeleana“ din Orăștie, până la terminul amintit.

Dobra, la 12 Ianuarie 1910.

Directiunea.

Activa.	Bilanț pe anul 1909.	Pasiva.	
Cassa	K 3099-89	Capital societar	K 53000-—
Camb. cu cav. K 176902—		Fond de rezervă	1685-82
Cambii cu a-		Depuneri	82490-82
coper. hipot. „ 43640— „ 220542—		Reescompt	73400-—
Efecte	200-—	Creditori	531-64
Debitori	657-10	Dividendă neridicată	52-22
Mobilier	K 295	Interese tranzitorii	7716-50
După amortiz.	95 „ 200-—	Profit curat	5902-99
	K 224698-99		K 224698-99

Debit.	Profit și Pierdere pe a. 1909.	Credit.
Interese:		Interese:
după depun. K 4212-01		după cambiile cu ca-
„ reescom. „ 4177-45 K 8389-46		venți . . . . .
Salare	2626-—	după cam-
Spese	K 1135-66	biile cu a-
Porto	155-46	cop. hipot. „ 2611-26 K 18047-41
Chirie	385-—	Proviziuni . . . . .
Tipărituri	197-72	„ 2728-36
Dare	1047-56	
Comp. de timb. „ 24-92 „ 2946-32		
Amortizare:		
Spese de fond. K 816-—		
Din mobilier	95-— „ 911-—	
Profit curat	5902-99	
	K 20775-77	

Dobra, la 31 Decembrie 1909.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Laur. Petric m. p. Iosif Petrovits m. p. L. Vraciu m. p. P. Hădan m. p. Aron Muntean m. p. Em. Șuiaga m. p. L. Lăslău m. p. Aur. Pprean m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile de sus și le-am allat exacte.

I. Muntean m. p. Lacș Hancș m. p. P. Șindea m. p. Nicodem Ardelean m. p. Dr. St. Chirilovici m. p. S'a revizuit și allat în ordine Iosif Lissal m. p. revizor expert al „Solidarității“

„PROGRESUL”, inst. de credit și economii, societate pe acții în Ilia-Murășană.

Convocare.

Domnii acționari ai „PROGRESUL”-ui institut de credit și economii, societate pe acții în Marosillye—Ilia-Murășană, să convoacă prin aceasta în sensul statutelor, la

a III-a adunare generală ordinară

care să va ținea în 13 Februarie st. n. a. c. la orele 2 p. m. în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării;
2. Numirea notarului adunării și alor doi scrutinători de cătră președinte;
3. Esmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal;
4. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere;
5. Stabilirea bilanțului, împărțirea profitului curat și votarea absolutoriului;
6. Alegerea bărbaților de încredere externi;
7. Fixarea marcelor de prezență a direcțiunii și a comitetului de supraveghere, pe anul 1910;
8. Alegerea direcțiunii;
9. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere, devenit vacant prin abdicere și alegerea membrilor în comitetul de supraveghere în locurile, cari eventual vor mai deveni vacante;
10. Eventualele propuneri intrate conform §-ului 29 litera g. din statute;

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare fie în persoană, fie prin plenipotențiați, au a depune

acțiunile și documentele de plenipotențiere la cassa institutului cel mai târziu până la 12 Februarie st. n. a. c. sau la cassele institutelor: „ALBINA” din Sibiu, „ARDELEANA” din Orăștie, „CASSA de PĂSTRARE” din Săliște, „VICTORIA” din Arad, „GRĂNITERUL” și „ORIENTUL” din Dobru; ori în fine la cassa dlui avocat Dr. Eugen Rozvány din Oradea-Mare. cel mai târziu până la 8 Februarie st. n. a. c.

Marosillye—Ilia-Murășană, la 17 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghere al institutului „Progresul” are onoarea să vă raporta că în decursul anului al III-lea de afaceri 1909 a ținut mai multe ședințe, cu cari ocazii s'a convins, că toate operațiunile institutului sunt purtate în bună regulă.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1909 l'am aflat în deplină ordine, fapt constatat și de dl Iosif Lissai revizor expert al „Solidarității”.

Ne alăturăm la toate propunerile direcțiunii și Vă rugăm să ne dați absolutul recerut.

Ilia-Murășană, la 17 Ianuarie 1910.

Petru Ștef m. p.
președinte.

Aurelian Oprean m. p. Nicolau Macrea m. p. George Furdui m. p.

Activa.

BILANȚ cu 31 Decembrie 1909.

Pasiva.

	K	fl.
Cassa	8.720	22
Cambii	279.663	03
Cambii cu acop. hipotecară	150.476	—
Cont-Curent	4.120	—
Efecte (acții)	420	—
Realități	52.932	49
Mobilier	K 2.084:30	
după amortizare	„ 208:30	1.876 —
Spese de fondare	K 786:—	
după amortizare	„ 262:—	524 —
Debitori	4.944	47
Interese tranzitoare la reescont	4.049	93
	507.726	14

	K	fl.
Capital societar	120.000	—
Fond de rezervă	10.379	20
Depuneri spre fructificare	93.705	89
Creditori	2.733	37
Reescont	255.381	03
Dividendă neridicată	94	46
Interese tranzitoare	9.458	14
Profit curat	15.974	05
	507.726	14

Spese.

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE

Venite.

	K	fl.
Interese după depuneri	5.998	75
Interese de reescont	13.878	22
Spese	1.284	88
Porto	272	50
Chirie	440	—
Marce de prezență	533	—
Dare erarială și comunală	3.758	83
10% după interese de depuneri	599	88
Salare	5.353	94
Bani de cuartir	360	—
Competință de timbre	191	20
Amortizări	470	30
Profit curat	15.974	05
	49.115	55

	K	fl.
Interese dela cambii	29.478	91
„ „ cambii cu acop. hipotecară	14.862	18
„ „ conturi curente	201	44
Proviziuni	4.573	02
	49.115	55

Ilia-Murășană, la

31 Decembrie 1909

Dr. Stefan Chiriloviciu m. p.,
director executiv.

N. Iuga m. p.,
cassar.

George Cărăbașiu m. p.,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

ȚIUNEA:

Aron Ungur m. p. I. Oprean m. p. L. Vraciu m. p. A. Muntean m. p.

N. Iuga m. p. Dr. St. Rozvány m. p. G. Oprea m. p. Ioan Iancu m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am

aflat în deplină regulă și conzonanță cu registrele institutului.

Ilia-Murășană, la

17 Ianuarie 1910.

Comitetul de

supraveghiere:

Petru Ștef m. p.

Aurelian Oprean m. p.

Nicolau Macrea m. p.

George Furduiu m. p.

(612) 1-1

Iosif Lissai m. p., revizor expert al „Solidarității”.

Cancelist. Caut un scriitor de avocat cu praxă, vărsat în afacerile cărții funduare, aplecare momentană. — Condițiile după învoire.
Dr. Ioan Hica,
advocat în Hațeg.
3-3 (607)

O moară
cu două roate, aflătoare în **Orăștioara-de-jos,** (lingă Orăștie) e de vânzare

din mână liberă. Doritorii a o cumpăra, să ceară informațiuni mai de-aproape la
Ioan Melitska, hotelier
în **Orăștie** (Szászváros).
(608) 2-3

Dr. Oscar Leonhard
specialist în morburi de mistuire
(538) (boale de stomac) 3-3
s'a așezat în **SEBEȘUL - SĂSESC**
Plăța-mare, Nr. 9. ca medic practic.

„Geogeană”, institut de credit și economii, societate pe acții în Geoagiu—Algyógy.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai *Institutului de credit și economii „Geogeană”, societate pe acții în Geoagiu*, se convoacă prin aceasta la a

V-a adunare generală ordinară,

care se va ține **Duminecă, în 6 Februarie n. 1910, la orele 2 p. m.** în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Prezentarea:
  - a) raportului direcțiunii și bilanțului anual;
  - b) raportului comitetului de revizie.
3. Decidere asupra rapoartelor, stabilirea bilanțului, împărțirea profitului și votarea absolutului.
4. Modificarea statutelor.

5. Alegerea a 3 membri în direcțiune cu mandat pe 3 ani.

6. Eventuale propuneri, întrate conf. statutelor.

7. Alegerea a doi acționari pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Pentru cazul, că la adunare nu s'ar prezenta numărul de acționari cerut de §-ul 24 din statute, adunarea generală se va ține la **20 Februarie n.**, la locul și ora indicată.

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare, în persoană ori prin plenipotențiați, sunt rugați a depune acțiunile și documentele de plenipotențiere, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, la cassa institutului în Geoagiu, la »Ardeleana« în Orăștie sau la filiala acesteia în Vinț.

Geoagiu, 13 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

CONTUL BILANȚ la 31 Decembre 1909. — MÉRLEG-SZÁMLA 1909 december 31-én.

ACTIVE — VAGYON			PASIVE — TEHER		
	K	f.		K	fil.
Numărar în cassă — Pénztárkészlet . . .	2.891	—	Capital societar — Részvénytőke . . .	80.000	—
Cheque-Conto la Banca poșt. ung. Cheque-számla a m. kir. postatakarékp. . .	283	07	Fondul general de rezervă. Általános tartalékalap . . .	8.365	—
Cambii de bancă . . . . . K 339.729— Bankváltók			Depuneri — Betétek	177.966	81
Cambii cu acop. hipot. Jelzálogilag bizt. váltók . . . . . K 115.042—	454.771	—	Cambii reescontate Visszleszámított váltók	180.288	—
Efecte — Értékpapírok	5.300	—	Depozite — Letétek	4.578	04
Avansuri — Előlegek	660	—	Dividendă nereclamată Fel nem vett osztalék	111	—
Conturi-Curente — Folyó-számlák	2.183	25	Interese tranzitoare Átmeneti kamatok	7.950	28
Mobilier — Felszerelés	911	40	Sald ca profit Egyenleg mint nyereség	9.742	55
Debitori — Adósok	132	58			
Interese restante — Hátralékos kamatok	1.868	48			
	469.001	68		469.001	68

CONTUL PERDERE ȘI PROFIT la 31 Dec. 1909. — EREDMÉNYSZÁMLA 1909 december 31-én.

DEBIT — TARTOZIK			CREDIT — KÖVETEL		
	K	fil.		K	fil.
Interese la depuneri — Betétkamatok	9.061	08	Interese de escont Váltóleszámítási kamat	26.619	52
10% dare de interese 10%-os betétkamatadó	906	11	Interese de efecte Értékpapírkamat	218	—
Dări erariale și comunale . . . . . Kincstári és községi adók	2.103	53	Proviziuni — Jutalékok	1.697	03
Salarii — Fizetések	4.428	—	Taxe de convocări Felszólítási díjak	493	60
Spese de regie — Üzleti költségek	2.226	88			
Chirie — Házbér	560	—			
Sald ca profit Egyenleg mint nyereség	9.742	55			
	29.028	15		29.028	15

*I. Popovici m. p.,
director executiv — vesérigazgató.*

Geoagiu—Algyógy, la 31 Decembre 1909.

*G. Todica m. p.,
contabil — könyvelő.*

MEMBRII DIRECȚIUNII: — AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI:

N. Vlad m. p., președinte — elnök.

Dr. Vlad m. p. Lăpădatu m. p. P. Lula m. p. Ios. Indrieș m. p. N. Todea m. p. N. Damian m. p. Dr. Margita m. p. Dr. Dobo m. p. I. Armean m. p.

Conturile prezente le-am revizdat și aflat în consonanță cu registrele. — Jelen számlákat felülvizsgáltuk és a könyvekkel összhangban találtuk.

Geoagiu—Algyógy, la 13 Ianuarie 1910.

(611) 1—1

MEMBRII COMITETULUI DE REVIZIE: — AFELÜGYELŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Ioan Balșan m. p., președinte — elnök. **S. Filimonescu m. p. Iosif Bogdan m. p. A. Migla m. p. Nicolau Botean m. p.**

Editor și redactor responsabil: **Ioan Adam.**

„Tipografia Nouă” în Orăștie.